

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวิธีการตรึงปิยะสุนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่มุ่งแสวงหาข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน วิธีการดำเนินงาน ปัญหา ความคาดหวัง และแนวทางในการพัฒนาวิธีการตรึงปิยะสุนักเรียน โดยมีขั้นตอน วิธีการดำเนินการวิจัยตามกระบวนการดังนี้

- 3.1 การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

การเลือกโรงเรียนที่เป็นพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีเหตุผลประกอบในการเลือกดังนี้

3.1.1 การเลือกพื้นที่

โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งข้อมูลจากการประเมินของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้สรุปผลการประเมินว่า ระบบการตรึงปิยะสุ (การพัฒนานักเรียน) ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร นับเป็นนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553:2) และจากข้อมูลสรุปผลการประเมินจากการรับสมัครนักเรียนใหม่ของผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2555 พบว่าโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ และมีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 ร้อยละ 25 และมีรายได้ในช่วง 25,001-30,000 บาท ร้อยละ 16.00 ซึ่งเป็นอันดับรองลงมา และจากข้อมูลที่โรงเรียนได้สอบถามเกี่ยวกับสาเหตุที่ผู้ปกครองตัดสินใจให้นักเรียนเข้าศึกษาที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 42.20 ให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เนื่องจากโรงเรียน

หาดใหญ่วิทยาคารเป็นโรงเรียนที่ใช้อิสลามมาบูรณาการในการจัดกระบวนการการเรียนรู้ของนักเรียน และโรงเรียนมีการตรึงบียะสุนักเรียนเพื่อนำอิสลามมาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ใช้ระบบการตรึงบียะสุนักเรียนในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในการดูแลนักเรียน โดยจุดเน้นของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร จะใช้ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการตรึงบียะสุนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การเรียนรู้โดยผ่านแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การร่วมมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนกับเครือข่ายในโรงเรียนอาเซียน ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นพบว่า การตรึงบียะสุนักเรียนหรือการดูแลขัดเกลานักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารนั้น เป็นกระบวนการสำคัญที่โรงเรียนใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหาร และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ด้วยปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิธีการตรึงบียะสุนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และอื่น ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริงจากกลุ่มเป้าหมาย

3.1.2 การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนินงานตรึงบียะสุนักเรียน โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตรึงบียะสุนักเรียนโดยตรง จึงได้เลือกเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน
 - 1.2) รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
 - 1.3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กลุ่มภารกิจกิจการนักเรียน (ผู้รับผิดชอบและวางนโยบายงานตรึงบียะสุนักเรียน) จำนวน 1 คน
 - 1.4) ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กลุ่มภารกิจจิตวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน
 - 1.5) หัวหน้าฝ่ายพัฒนานักเรียน (ผู้รับผิดชอบงานตรึงบียะสุนักเรียน) จำนวน 1 คน
- 2) ครูผู้สอนทั้งที่รับผิดชอบงานตรึงบียะสุนักเรียนโดยตรง และครูผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานตรึงบียะสุนักเรียน จำนวน 6 คน
- 3) ตัวแทนนักเรียน เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในปัจจุบัน ได้พิจารณาคัดเลือกจาก นักเรียนในกลุ่มปกติ กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ และกลุ่มที่ต้องดูแลพิเศษจำนวน 11 คน

3.1.2.2 วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant)

สำหรับการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกโดยที่ไม่มีโครงสร้างทางการเลือกที่เคร่งครัด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการไม่ได้ซับซ้อน โดยที่จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกไม่ได้เลือกเพื่อได้กลุ่มที่เป็นตัวแทน แต่เป็นการเลือกเพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา ชาย โพลิตา (2550) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกจึงมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยมีกระบวนการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1) สัมภาษณ์จาก ผู้อำนวยการโรงเรียน ถึงรายละเอียดและลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ควรเลือก ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลของ Key informant

2) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของโรงเรียน เพื่อค้นหา Key informant จากเอกสารของโรงเรียน

3) เป็นผู้ที่สามารถตอบคำถามสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย มีคุณสมบัติพิเศษ รู้ข้อมูลชัดเจน ตลอดจนสามารถอธิบายได้ถึงวิธีการต่าง ๆ ตามคำถาม เมื่อตอบคำถามสามารถให้คำตอบที่ครอบคลุมถึงวิธีการตรึงข้อมูลทั้งหมดอย่างครบถ้วนตามคำถาม

ซึ่งในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีเหตุผลในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

3.1) ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจระบบในภาพรวมทั้งหมด และเป็นผู้วางแผน และหรือบางท่านเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามแผนด้วย

3.2) ครู ได้เลือกครูที่เป็นผู้ที่รับหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับงานตรึงข้อมูล และปฏิบัติการตรึงข้อมูลนักเรียนตามวิธีการที่ผู้บริหารได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ ทราบถึงวิธีการ ปัญหา และผลที่เกิดกับนักเรียนได้ผ่านการตรึงข้อมูล ซึ่งเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารซึ่งกำหนดบทบาทและวิธีการตรึงข้อมูล กับนักเรียนผู้ถูกตรึงข้อมูล

3.3) นักเรียน เป็นผู้ที่กำลังศึกษาในโรงเรียน หาดใหญ่วิทยาคาร ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกตรึงข้อมูล โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกมาทั้งหมดจำนวน 11 คน โดยได้พิจารณาคัดเลือกจาก นักเรียนในกลุ่มปกติ ซึ่งเป็นตัวแทนจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 จำนวน 5 คน กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ต้องดูแลพิเศษจำนวน 3 คน สำหรับการคัดเลือกนักเรียนนี้ ในช่วงแรกของการเลือกตัวแทนนักเรียนผู้วิจัย ได้เลือกนักเรียนในทุกระดับชั้น แต่เมื่อได้สัมภาษณ์นักเรียนแล้ว นักเรียนซึ่งยังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เป็นนักเรียนที่เพิ่งเข้าเรียนในปีการศึกษาแรก จึงไม่มีความรู้และไม่มีความเข้าใจในเรื่องการ
 ตรีบียะฮุของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงเลือกสัมภาษณ์นักเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึง ชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น

โดยในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จนกว่าจะ
 ได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (Data saturation) โดยไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น
 (องอาจ นัยวัฒน์, 2548:233)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การศึกษาเอกสาร (Document study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เอกสาร
 ทั่วไป ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรีบียะฮุนักเรียน และหน้าที่ของผู้รับผิดชอบการตรีบียะฮุ
 นักเรียน ชั้นตอน วิธีการในการดูแลนักเรียน ทฤษฎี การวิจัยเชิงคุณภาพ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ
 วิธีการตรีบียะฮุนักเรียน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรีบียะฮุนักเรียน สรุปรายงานการดำเนินงาน
 ตรีบียะฮุนักเรียน โรงเรียนทาดใหญ่วิทยาการ เอกสารหลักฐานทางวิชาการของโรงเรียน เอกสารที่
 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน

3.2.2 เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion:FGD)

การสนทนากลุ่ม จะดำเนินการการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้มี
 ส่วนได้ส่วนเสีย โดยได้ทำ Focus Group Discussion เฉพาะกลุ่มนักเรียนเท่านั้นโดยผู้วิจัยเลือก
 ผู้ช่วยวิจัยที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับกระบวนการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นที่ปรึกษา ทำหน้าที่
 ผู้ดำเนินการ (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยเหลือ (Assistant) นอกจากนี้
 เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงตลอดการสนทนากลุ่ม ส่วน
 ด้านสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ใช้ห้องผู้อำนวยการซึ่งไม่มีเสียงรบกวนจากบุคคลอื่น
 และมีโต๊ะสำหรับประชุมเป็นพื้นที่วิจัย

3.2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Dept Interview: IDI)

การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรวบรวม
 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตรีบียะฮุนักเรียน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแยกเป็นกลุ่มตาม
 ลักษณะข้อผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้
 แบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นช่วง ๆ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำตอนตรวจเครื่องมือในการ
 สัมภาษณ์ เพราะข้อมูลที่ใช้สัมภาษณ์ค่อนข้างละเอียด และใช้เวลานาน ดังนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ในแต่ละ
 ละครคน ก็จะใช้เวลาในการสัมภาษณ์มากกว่าหนึ่งครั้ง ยกเว้นบางท่าน เช่น ผู้อำนวยการที่ให้ข้อมูล
 และสัมภาษณ์เพียงแต่ครั้งเดียวและได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

ซึ่งแนวคำถามมีลักษณะเป็นหัวข้อสนทนากว้าง ๆ หรือเป็นคำถามปลายเปิด ใช้เป็นแนวทางสำหรับการพูดคุยผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างไม่เป็นทางการ มีการเปิดการสนทนาที่ไม่เตรียมการไว้ล่วงหน้า ดังนั้นคำถามเพื่อสัมภาษณ์จึงเป็นคำถามที่เป็นปรากฏการณ์จริง และเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงการสัมภาษณ์เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการอย่างลึกซึ้งได้ สามารถตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์ยังสามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น สีหน้า ท่าทาง แววตา น้ำเสียง และความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ได้ด้วย ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ต้องการถ่ายทอดให้กับผู้วิจัย ผู้ให้สัมภาษณ์จะไม่ชี้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบไปในแนวทางที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบให้เข้าตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และสรุปประเด็นตามแนวคำถาม (Guideline) เป็นระยะพร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักไปพร้อมกันเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.2.1 แบบบันทึกภาคสนาม (Field notes) แบบบันทึกผลการปฏิบัติการเป็นแบบบันทึกที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นต้น

3.2.2.2 เทปบันทึกเสียงโดยผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล

3.3 การสร้างเครื่องมือ

3.3.1 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นข้อคำถาม โดยศึกษาโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน แล้วนำมาสังเคราะห์กำหนดข้อคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก (Main question) คำถามรอง (Follow up question) และคำถามเจาะลึกรายละเอียด (Probe) โดยข้อคำถามจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: แสดงตัวอย่างการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก

(Main question) คำถามรอง (Follow up question) และคำถามเจาะลึกรายละเอียด
(Probe question)

Topic	Main question	Follow up question	Probe question	ผู้เกี่ยวข้อง
การดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ นักเรียน	สภาพการ ดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ นักเรียน ในโรงเรียนเป็น อย่างไร	- มีใครเป็น ผู้รับผิดชอบในการ ดำเนินงาน - มีวิธีการดำเนินงาน อย่างไร	- แต่งตั้ง คณะกรรมการ ดำเนินการอย่างไร - มีการจัดทำ แผนการดำเนินงาน อย่างไร	- ผู้บริหาร - ครู - นักเรียน

3.3.2 ข้อคำถามการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
(Key informants) ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และนักเรียน

เพื่อเก็บข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ
ข้อคำถาม โดยศึกษาจากทฤษฎีวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชนแล้วนำมาสังเคราะห์ และกำหนดข้อคำถามที่มี
ความสอดคล้องกับทฤษฎีวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย การใช้ข้อคำถามที่สร้างขึ้นกับแต่ละกลุ่มผู้ให้
ข้อมูลหลัก ซึ่งบางกลุ่มอาจต้องใช้ภาษาถิ่นด้วยเพื่อสร้างความไว้วางใจและง่ายในการสอบถาม
ข้อมูล

3.3.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.3.1 ความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้จัดทำข้อคำถามเพื่อการสนทนา
กลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง จนได้ข้อคำถามที่สอดคล้องกับทฤษฎีวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้
นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความน่าเชื่อถือ และนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
หลักที่ไม่ใช่พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบว่าได้คำตอบเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับ
ความต้องการหรือไม่ กรณีที่ยังได้ข้อมูลไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุง
ประเด็นข้อคำถามใหม่ และนำไปทดลองใช้ จนกระทั่งได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ

3.3.3.2 ความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อหาความเที่ยง
ของข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ทำการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคและเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น การฝึกทักษะการสนทนากลุ่ม การฝึกการ
สัมภาษณ์เชิงลึก การฝึกบันทึกข้อมูลภาคสนามที่เป็นลายลักษณ์อักษร ฝึกการจัดกระทำข้อมูล

การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล การตีความข้อมูล การพรรณนา แล้วนำผลทดลองฝึกมารวบรวมกันวิพากษ์ถึงข้อบกพร่องการฝึกการทดลองใช้เครื่องมือตามที่กล่าวมาแล้ว ทั้งด้านที่เป็นพฤติกรรม ด้านความตรงประเด็นของข้อความ และแบบบันทึกต่าง ๆ จากนั้นได้ทำการตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้คงที่ (Consistency) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย มีทักษะและประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากข้อมูล 2 ลักษณะ ได้แก่

3.4.1.1 แหล่งข้อมูล ผู้วิจัยได้พิจารณาแหล่งข้อมูลที่จะตอบคำถามการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ ตรงตามความเป็นจริงและน่าเชื่อถือที่สุดจาก

1.) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน

2.) เอกสารสิ่งพิมพ์ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ประกอบด้วยคู่มือต่าง ๆ ได้แก่ รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มืออัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของโรงเรียน (School Identity) ประกาศโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เรื่องมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาปีการศึกษา 2555 คู่มือผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เอกสารคำสั่งต่าง ๆ ในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่พร้อมทั้งรายละเอียดการปฏิบัติงานของบุคลากร คู่มือการตรึงบิยะสุนักเรียน หน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานตรึงบิยะสุนักเรียน สรุปรายงานการดำเนินงานตรึงบิยะสุนักเรียน โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร

3.4.1.2 วิธีการ การได้มาซึ่งข้อมูล ผู้วิจัยและผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนเตรียมการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสร้างแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน และสร้างแนวคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์และทดลองใช้กับนักเรียนและครูที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จนได้แนวคำถามที่เหมาะสม โดยการส่งแนวคำถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์และให้คำแนะนำในขั้นตอนการสัมภาษณ์ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีความละเอียดและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ครบถ้วน ซึ่งในขั้นตอนของการสัมภาษณ์นั้นต้องใช้เวลาพอสมควรเพื่อให้สามารถสัมภาษณ์ได้ตามเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างมา ผู้ทรงคุณวุฒิจึงได้แนะนำผู้วิจัย

ในขั้นตอนของการเตรียมตัวสัมภาษณ์ว่า ให้ผู้วิจัยนัดผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารให้แน่นอน และแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันข้อมูลตกหล่นขณะที่สัมภาษณ์ การแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์จะช่วยให้ได้ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) ชั้นศึกษาข้อมูล

2.1) ศึกษาการดำเนินงานตรปียะสุ่นักเรียนโดยการวิเคราะห์เอกสาร สังเกตและจดบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2) ศึกษาการดำเนินงานตรปียะสุ่นักเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกและประสานงานนัดหมายพร้อมชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ความเป็นมาและเหตุผลในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

2.3) ศึกษาการดำเนินงานตรปียะสุ่นักเรียนโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มกับครูและนักเรียน ใช้สถานที่ทั้งในและนอกโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาคาร ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นการส่วนตัว พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ไว้ล่วงหน้าโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ความเป็นมาและเหตุผลของการสนทนากลุ่มให้รับทราบล่วงหน้า

3.) ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาเชื่อมโยงกันแล้วทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นวิธีการพัฒนาวิธีการตรปียะสุ่นักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาคาร

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ และการตีความโดยยึดทัศนะคนใน (Emic) มีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยกระทำภายหลังการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มทุกครั้ง เพื่อจะได้ปรับปรุงประเด็นข้อคำถามในครั้งหลังโดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.5.1.1 ดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นบทสนทนายระหว่างผู้วิจัย และผู้ให้ข้อมูล และเก็บข้อมูลในรูปเอกสาร

3.5.1.2 นำข้อมูลที่เก็บในรูปเอกสารมาวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการตีความพรรณนา และนำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้นเพื่อนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลต่างๆ และคัดแยกข้อมูลที่ไม่ต้องการออกเป็นระยะ ๆ

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตีความ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่จัดหมวดหมู่แล้วจึงนำข้อมูลที่นำมาพิจารณาเชื่อมโยงกันแล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นแนวทาง

ในการพัฒนาระบบการดำเนินงานระดับชั้นนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารและเขียน
พรรณนาพร้อมทั้งใช้เดินโปรแกรมในการนำเสนอวิธีการระดับชั้นในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร

3.5.3 การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล (Quality of data)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลมา
ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Data triangulation) โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้านี้มี
วัตถุประสงค์เพื่อที่จะพิจารณาข้อมูลที่ได้มาว่า มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงไร ซึ่งก็จะ
ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของข้อมูล กับข้อมูลที่ได้มา
จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ซึ่งได้จากการกระทำใน
แหล่งสถานที่ต่างกัน เช่น ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน กระทำกับแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่ต่างกัน
เช่น ข้อมูลที่ได้จากครู จากนักเรียน กระทำในแหล่งที่เป็นเวลาต่างกัน เช่น ข้อมูลที่ได้จากครู
นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ที่ไม่ใช่วันเวลาเดียวกัน แล้วยัง
เหมือนกัน หรือคงเส้นคงวาหรือไม่

Prince of Songkla University
Pattani Campus